

Den inre människans glädje

Predikan av pastor Göran Appelgren

“Men för Daniel var det angeläget att inte orena sig med kungens mat eller med vinet som han drack, och han bad förste hovmarskalken att han inte skulle tvingas orena sig och Gud lät Daniel finna nåd och barmhärtighet inför förste hovmarskalken.”

Daniel 1:8-9

Inledning

En kung, en hovmarskalk och en principfast fånge. Kan det ha att göra med människans sökande efter mening och riktning i livet! Med djupare kunskaper från Emanuel Swedenborgs skrifter berättas en historia om vårt inre liv. Vem bestämmer över våra liv? Jo, kungen. Vem utför hans befallningar? Jo, hovmarskalken. Och vem ser till att de beslutar rätt sak och gör rätt sak? Jo, den principfaste fången Daniel. ”Allt i Ordet, Bibeln, har med livet att göra”, säger Swedenborg. Så även detta. Följ Daniels metod och hitta rätt i livet!

Läsningar

Från den Heliga Skrift

Daniel, kap 1:

I Juda kung Jojakims tredje regeringsår kom Nebukadnessar, kungen i Babel, mot Jerusalem och belägrade det. Och Herren gav Jojakim i hans hand ... Kung [Nebukadnessar] befälde sin förste hovmarskalk Aspenas att han av Israels barn skulle låta hämta unga män av kunglig släkt eller av förnäm börd ... De skulle kunna tillägna sig all slags lärdom, vara kloka, ha lätt för att lära och vara dugliga att tjäna i kungens palats. De skulle få undervisning i kaldéernas språk och litteratur. Kungen bestämde åt dem en viss tilldelning för var dag av sin egen mat och av det vin han själv drack. Han befälde att man skulle lära upp dem i tre år för att de därefter skulle tjänstgöra hos kungen. Bland dessa var Daniel, Hananja, Misael och Asarja av Juda stam Men för Daniel var det angeläget att inte orena sig med kungens mat eller med vinet som han drack, och han bad förste hovmarskalken att han inte skulle tvingas orena sig, och Gud lät Daniel finna nåd och barmhärtighet inför förste hovmarskalken. Men denne sade till Daniel: 'Jag fruktar att min herre konungen ... skall finna att ni är magrare än de unga män som är jämnåriga med er. Ni kommer då att dra skuld över mig inför konungen.' Då sade Daniel till hovmästaren, som förste hovmarskalken satt över [dem]: 'Gör ett försök med dina tjänare i tio dagar och låt oss få äta grönsaker och dricka vatten. Jämför oss sedan med de unga män som har ätit av konungens mat och gör med dina tjänare

efter vad du då ser.' Han lyssnade till deras begäran och gjorde ett försök med dem i tio dagar. Efter de tio dagarna visade de sig vara vackrare att se på och mer välnärda än alla de unga män som hade ätit av kungens mat. Hovmästaren lät dem då också i fortsättningen slippa den mat som hade varit bestämd för dem och det vin de skulle ha druckit, och han gav dem grönsaker i stället. Åt dessa fyra unga män gav Gud kunskap och insikt i all slags skrift och vishet, och Daniel förstod alla slags syner och drömmar. När tiden var inne då kungen bestämt att de skulle föras fram inför honom, fördes de av förste hovmarskalken inför Nebukadnessar. Kungen talade med dem, och det fanns ingen av dem som kunde jämföras med Daniel, Hananja, Misael och Asarja. De fick då tjänstgöra hos kungen. Han fann att de i alla frågor som krävde vishet och förstånd var tio gånger klokare än någon annan av de spåmän och besvärjare som fanns i hela hans rike. Och Daniel blev kvar där ända till kung Koresh första regeringsår.

Översättning: Svenska Folkbibeln 1998

Från uppenbarelsen i Herrens andra ankomst

Arcana Coelestia #1702:2-3:

Vad den inre människan är kan knappast någon veta, och därför skall det här i korthet sägas. Den inre människan är belägen mellan den invärtes och den utvärtes människan. Med den inre människan som förmedlare står den invärtes människan i förbindelse med den utvärtes. Utan denna inre, eller mellersta, människa är någon förbindelse mellan dem inte möjlig. Det himmelska är distinkt och åtskilt från det naturliga, och än mer från det kroppsliga. Och om det inte hade funnits en förmedlingslänk, varigenom förbindelse är upprättad, skulle aldrig det himmelska kunna inverka på det naturliga, än mindre på det kroppsliga. Den inre människan kallas den förnuftiga människan. Och eftersom denna människa är belägen mellan de två står den i ena riktningen i förbindelse med den invärtes människan, där själva det goda och sanna finns, och i den andra riktningen med den utvärtes människan, där det onda och falska finns. Tack vare denna kommunikation med den invärtes människan kan en person tänka över himmelska och andliga ting, eller skåda uppåt, något som djuren inte kan. Och på grund av kommunikation med den utvärtes människan kan en person tänka över världsliga och kroppsliga ting, eller skåda nedåt, ungefär på samma sätt som djuren, som på samma sätt har föreställningar om jordiska ting. Kort sagt, den inre människan, eller människan mellan den invärtes och den utvärtes, är själva den förnuftiga människan, som är andlig och himmelsk när den skådar uppåt, men enbart djurisk när den skådar nedåt. [3] Det är bekant att människan kan vara medveten om att hon talar annorlunda än hon tänker och att hon gör annorlunda än hon egentligen vill ... Känt är också att det hos en människa som är under pånyttfödelse finns någonting inre som kämpar med det yttre. Detta "någonting inre", som tänker och vill annorlunda än det yttre, är just den inre människan. I denna inre människa finns samvete hos en andlig människa och förnimmelse hos en himmelsk människa.

Amen! Här slutar våra läsningar. Välsignade är de som hör Ordet och lyder det!

Predikan

Fly bort

När vi människor låter den inre människan styra våra yttre handlingar, så hittar vi en annan, liksom mer innerlig glädje. Detta citat från Daniel handlar om just det:

“För Daniel var det angeläget att inte orena sig med kungens mat eller med vinet som han drack.” *Dan 1:8*

Vardagen är full av prövningar av olika slag. Den ger oss glädje också, men det dagliga livet kräver insatser, krafter och ansträngningar. Ibland behöver vi därför fly bort för att hitta en lugn plats, där vi kan ta igen oss, hämta nya krafter och känna oss fullkomligt lugna och tillfreds med oss själva och livet.

Det här gör människor på många olika sätt. För en del av oss kan det räcka med att läsa en bok av en författare som vi känner oss trygga med. För andra kan det handla om att försvinna in i musikens värld. Det kan också handla om naturen, om att idrotta, träffa vänner eller göra något med familjen. Sätten är många, men det viktiga är att det fungerar, att vi kopplar av från vardagens krav och hittar en annan del av oss själva. Men det är fortfarande ”kungens mat och vin”, vilket gör det svårt att hitta rätt plats eller rätt sätt. Vi försöker med en metod och finner att det hjälper till en viss grad, men det saknas ändå något.

Kyrkan och Ordet

Det vi söker, även om vi inte har kunnat hitta ord för det, är en inre glädje. Förhoppningsvis har vi upplevt den, men det är förmodligen så att vi gärna skulle vilja ha mer av den glädjen eller ha lättare att hitta tillbaka till den. För många, kanske fler än vi tror, är det kyrkan och Herrens Ord som är rätt plats för att hämta denna kraft. Det behöver inte vara den enda platsen men den är den viktigaste.

När det finns en inre glädje, blir vardagslivet lättare. Utmaningen är att nå fram till ett inre liv, som är så fyllt av kraft, att det förmår styra vårt handlande i det yttre, så att vi känner glädje i det dagliga livet. Det kan visa sig att det är ganska lite som behövs för att nå en balans. Att gå till den där platsen behöver inte ta så lång tid. Låt oss titta på berättelsen om Daniel som vi hörde idag och se om det kan inspirera oss.

Danielsboken

Danielsboken är full av mustiga berättelser om Daniel och hans vänner som ställer sig i opposition till makthungriga härskare. Längre fram i Danielsboken kastas Daniel själv i lejongruppen och hans tre vänner slängs i den brinnande ugnen, men de klarar sig. De ger inte upp inför omgivningens krav. De håller fast vid något de tror på, och de vinner respekt och uppskattning.

Daniel och hans vänner kom till Babylon som fångar. Redan där kan vi ana en frestelse att ge upp. Varför ska vi anstränga oss, när vi har förlorat allt vi har kärt? Men de gör ändå sitt

bästa. De blir uttagna av kungen för att "tillägna sig all slags lärdom ... i kungens palats [och] få undervisning i kaldéernas språk och litteratur." *Dan 1: 4*

Parallellen med våra egna liv ser ut så här: Vi önskar att vi hade kvar den där känslan av inre glädje som vi skattar så högt, men så dras vi bort ifrån den av vardagens slit. Daniel var glad och lycklig i Jerusalem men blev bortförd som fånge.

Rent och orent

Men Daniel ger inte upp. Han går i kungens skola i tre år. Han tar till sig kunskaperna, men å andra sidan ger han inte upp det som är dyrbarast för honom, kontakten med det som ger honom inre styrka och förtröstan. Han ger inte upp sin religion. I berättelsen uttrycks det med hänsyn till den mat och dryck som han förväntades äta: "Men för Daniel var det angeläget att inte orena sig med kungens mat eller med vinet som han drack, och han bad förste hovmarskalken att han inte skulle tvingas orena sig." *Dan 1: 8-9*

Vi kan säkert minnas gånger, då vi har orenat oss med "kungens mat och vin" istället för att stå upp för det som vi tror på och vet är sant, det som är bäst för oss. Vi byter ut "kungens mat" mot Daniels "grönsaker".

Det som är så befriande att höra om i Daniels fall, är dels att hans vägran möts med respekt, dels att han kan visa att hans väg leder till goda resultat. "Han var vackrare att se på och mer välnärd än alla de unga män som hade ätit av kungens mat." *Dan 1: 15*

Ett experiment

Hovmarskalken och hovmästaren är beredda att gå med på att göra ett experiment. Daniel sa: "Gör ett försök med dina tjänare i tio dagar och låt oss få äta grönsaker och dricka vatten. Jämför oss sedan med de unga män som har ätit av konungens mat och gör med dina tjänare efter vad du då ser'." *Dan 1: 12,13* Hovmarskalken och hovmästaren är kontaktpersoner mellan kungen och Daniel. De måste förhålla sig till både kungen och Daniel, och de vågade ett experiment utan att fråga kungen.

Också den bilden kan vi använda för att tänka på hur vi fungerar i våra beslut. Det finns en kontaktperson, någon i en mellanställning. Vi hör en inre röst som vet vad som är sant. Den rösten talar. Samtidigt tittar vi ut i världen, in i vardagen och känner hur vi dras ned i något ganska trist och grått, ibland motbjudande. Däremellan, i ett rum mellan de höga idealen, som talar högt men fridsamt, och den utmanande vardagen, ja, där finns vårt samvete, vårt omdöme, vår fria vilja, det vakna jaget som måste bestämma.

Den inre människan

Det är det som vi hör om i läsningen från Arcana Coelestia. Den inre människan står mitt emellan den invärtes och den utvärtes. Den invärtes människan är det allra innersta av vårt väsen, det som står närmast Gud. Den utvärtes människan är den som känner sig hemma i världen och som mäter allt efter världens måttstock. Den inre människan som också kallas förnuftsmänniskan står i mitten, mellan den invärtes och den utvärtes, och är den som måste bestämma.

”Den inre människan, eller människan mellan den invärtes och den utvärtes, är själva den förnuftiga människan, som är andlig och himmelsk när den skådar uppåt, men enbart djurisk när den skådar nedåt.”

Så, hovmarskalken och hovmästaren står mitt emellan Daniel och kungen, den mäktigaste mannen vid den tiden i den delen av världen. Hovmästaren är villig att göra ett experiment. Svårare än så behöver det inte vara att stå emot vardagslivets tryck. Vi prövar. Går det så går det. Vi tvingar till oss en liten stund på morgonen eller kvällen, då vi tar fram Bibeln. Vi säger åt alla andra att vi behöver en stunds tystnad eller ensamhet.

Man gör ett experiment. Efter tio dagar visade det sig att Daniels önskan har lett till ett mycket gott resultat. Han och hans vänner, de som följt sin religion, visade sig ”efter de tio dagarna vara vackrare att se på och mer välnärda än alla de unga män som hade ätit av kungens mat.” *Dan 1: 15*

Det går lugnt till

Det är så upplyftande att höra den här berättelsen. Det går lugnt till. Det är inga strider, inget hat, ingen förkrossad fiende och ingen överlägsen vinnare. De som var mindre vackra att se på kände ingen avund, och Daniel och hans vänner skapade ingen konflikt.

Det vi kan lära oss av det, är att när en människa följer sin inre övertygelse och samtidigt vill världen och människorna väl, så blir det inte strid. Daniel var aldrig stridslysten. Herren är inte stridslysten. Daniel handlade från en inre övertygelse. Och han segrade. Det symboliserar att vi har valt det högre. Längre fram i Danielsboken hör vi, att Daniel till och med fick kungen att börja tro på hans egen Gud: ”Lovad vare Sadraks, Mesaks och Abed-Negos Gud, som sände sin ängel och räddade sina tjänare, vilka så förtröstade på honom, att de överträdde kungens befallning och vågade sina liv!” *Dan 3:28* Därefter befallde han att ingen fick tala illa om Daniels Gud, ”för det finns ingen Gud som kan hjälpa så som han.” *Dan 3:29*

När det som kommer inifrån styr det yttre handlandet, så råder frid, både i sinne och i handling. Det är det som vi ska sträva efter. Daniel visar att det är möjligt.

Belöning

I berättelsen om Daniel ser vi bevis på att den som låter den invärtes människan styra blir rikligt belönad. ”Åt dessa fyra unga män gav Gud kunskap och insikt i all slags skrift och vishet, och Daniel förstod alla slags syner och drömmar. [Kungen] fann att de i alla frågor som krävde vishet och förstånd var tio gånger klokare än någon annan av de spåmän och besvärjare som fanns i hela hans rike.” *Dan 1: 17, 20*

Kungen i vardagen

Kungen är en bild av vårt jag i vardagen som ställer och styr. Han vill att riket ska styras av den största klokskap som finns. Daniel och hans vänner symboliserar detta: ”Kungen fann att de i alla frågor som krävde vishet och förstånd var tio gånger klokare än någon annan i hela hans rike.” *Dan 1: 20*

För att det ska bli så bra som möjligt ska vi därför använda den metod som Daniel symboliserar, nämligen att hålla fast vid vår egen levande tro på Herren Jesus Kristus. Den tron leder

förnuftet uppåt mot det allra innersta i oss, och som är helt nära himlen. Då ökar det själsliga välbefinnandet, och livet blir mycket lättare. Det blir inspirerat. Det blir fyllt av glädje.

Vi ska därför försöka hitta eller förbättra den eller de inre platser i oss, där vi ser vägen som går in till vårt innersta väsen. Där finns vår levande tro på Herren Jesus Kristus, och där finns Guds Ord. Sedan kan vi, fyllda av inspiration, ta oss an de dagliga sysslorna som då blir fyllda med andlig kraft och glädje. Det är detta som Herren menar med sina ord: "Sök först Guds rike och hans rättfärdighet, så skall ni få allt det andra också." *Matt 6.33*

Amen!